تحلیل

نفت برنت به ۹۵ دلار رسید

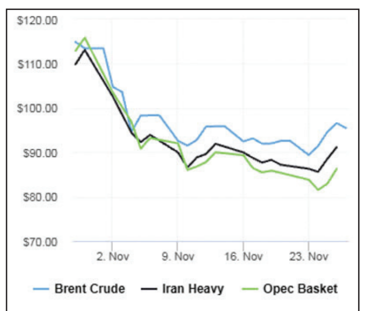

قیمت هر بشـــکه نفت خام در معاملات روز جمعه بازار جهانی اندکـــی کاهش یافت، اما در مجموع با ثبت نخســـتین افزایش هفتگی خود در نوامبر، به روند ســـه‌هفته‌ای افت قیمت پایان داد. به گزارش ایسنا، قیمت نفت خام برنت با یک دلار و ۱۳ سنت معادل ۱.۲ درصد کاهش، به ۹۵ دلار و ۴۴ ســـنت در هر بشـــکه رسید. این شـــاخص بازار جهانی در معاملات ابتدایی روز جمعه به بالاترین حد خود از ۹ نوامبر رسید، اما نتوانست از مرز ۱۰۰ دلار عبور کند. قیمت معاملات آتی نفت خام «وست تگزاس اینترمدیت» (WTI) امریکا نیز با ۶۰ سنت معادل ۰.۷ درصد کاهش نســـبت به قیمـــت پایانی روز چهارشنبه، در ۸۳ دلار و ۸ سنت در هر بشکه بسته شـــد. معاملات نفت امریکا روز پنجشنبه به دلیل تعطیلات روز شکرگزاری بدون ثبت قیمت پایانی انجام شد. قیمت برنت در مجموع طی هفته گذشته، حدود ۳ درصد افزایش قیمت داشت، در حالی که قیمت نفت امریکا با افت ۰.۹ درصدی مواجه شد. قیمت نفت در هفته‌های گذشته به دنبال کاهش نگرانی‌ها نسبت به احتمال اختلال بیشتر در عرضه نفت، روند نزولی یافته بود. بر اساس گزارش رویترز، ســـه منبع آگاه از مذاکرات اعلام کردند: با توجه به اختلالات ناشی از جنگ علیه ایران، انتظار می‌رود ائتلاف اوپک پلاس در نشســـت یکشـــنبه، اهداف تولید نفت خود را حداقل برای سه‌ماهه نخست سال ۲۰۲۷ بدون تغییر حفظ کند. همچنین ۱۰ منبع آگاه از مذاکرات اعلام کردنـــد: دولت امریکا اوایل ســـال جاری میلادی، ونزوئلا و عراق را به بررسی خروج از اوپک تشـــویق کرده و مانع پرداخت حق عضویت ونزوئلا شـــده است. برایان مارتین و دنیل هاینز، تحلیلگران بانـــک «ای‌ان‌زد» (ANZ)، در یادداشتی نوشـــتند: قیمت نفت برنت حتی بدون تشدید بیشـــتر تنش‌ها در خاورمیانه نیز می‌تواند از مرز ۱۰۰ دلار در هر بشـــکه عبور کند، اما تحقق این موضوع بیش از پیش به مشـــاهده شـــواهدی از محدودیت عرضه واقعی نفت بســـتگی دارد. در این بین، موسســـه تحقیقاتی «انرژی اسپکتس» (Energy Aspects)، اعلام کرد: ذخیره‌سازی نفـــت از قیمت‌ها در ســـال ۲۰۲۷ حمایت خواهد کرد. آمریتا سن، بنیان‌گذار و مدیر موسسه «انرژی اســـپکتس»، روز جمعه در مصاحبه‌ای با شـــبکه تلویزیونی بلومبرگ گفت: کاهش ســـطح ذخایر نفت، زمینه را برای یک موج بزرگ ذخیره‌ســـازی در ســـال آینده فراهـــم می‌کند که با وجـــود مازاد عرضه پیش‌بینی‌شده در بازار، از قیمت‌های نفت پشـــتیبانی خواهد کرد. این تحلیلگر خاطرنشان کرد: چین در ماه‌های پیش رو پیشگام ذخیره‌سازی جهانی نفت خواهد بود؛ همانطور که معمولا هنگام کاهش قیمت‌ها عمل می‌کند. پکن همچنین در حال گسترش ظرفیت‌های ذخیره‌سازی خود است که می‌تواند روند خرید نفت برای ذخیره را تسریع کند البته به شرطی که تشدید تنش‌ها دوباره باعث افزایش قیمت نفت نشود. آمریتا سن به بلومبرگ گفت: «پر کردن مجدد ذخایر، فرآیندی چندساله است که در ســـال ۲۰۲۸ نمود بیشتری نسبت به سال ۲۰۲۷ خواهد داشت.» طی سه هفته گذشته، قیمت نفت زیر ۱۰۰ دلار در هر بشکه بوده است، اما معامله‌گران ممکن است دچار نوعی خوش‌خیالی مفرط شـــده و به دنبال موقعیت‌های فروش نفت باشند. به گفته سن، در واقعیت، ریسک‌های مربوط به عرضه نفت چندان کاهش نیافته‌اند جهان تقریبا هیچ سپر دفاعی یا حائلی برای مقابله با شوک عرضه ناشی از تجاوز نظامی امریکا به ایران در اختیار ندارد که هر بار با تشـــدید تنش‌ها و تهدید عرضه نفت از خاورمیانه، کف قیمتی نفت را بالا می‌برد. با وجود برآوردهای متعدد مبنی بر اینکه عرضه نفت خام خاورمیانه به سطح پیش از جنگ بازگشته و حتی از آن فراتر رفته است، تحلیل بنیادهای بازار نشان می‌دهد که شرایط به‌طور فزاینده‌ای دشوارتر شده است، زیرا وضعیت کشتیرانی، مسیرهای تجاری و هزینه‌هـــای نفت‌کش‌ها به‌هیچ‌وجـــه در حالت عادی قرار ندارند. اگرچه حجم نفت خام ارســـالی افزایش یافته، اما صادرات فرآورده‌های نفتی از این منطقه همچنان به‌شـــدت محدود است. بر اساس گزارش اویل پرایس، امین ناصر، مدیرعامل شرکت «آرامکوی سعودی» ماه گذشته اعلام کرد: جهان در آغاز این بحران، حدود ۱۰ میلیارد بشکه ذخایر نفتی در اختیار داشت. از آن زمان تاکنون، نزدیک به ۳ میلیارد بشـــکه از عرضه کل نفت کاسته شده که تقریبا معادل نیمی از نفت خام و فرآورده‌هایی است که در شرایط عادی طی همین مدت از تنگه هرمز عبور می‌کردند. ناصر هشدار داد: «بنابراین، سیستم در حال حاضر تحت فشار شدیدی است. و از آنجا که جهان گزینه جایگزین دیگری در اختیار ندارد، حاشـــیه امنیت و تاب‌آوری عرضه به شکلی نگران‌کننده ضعیف شده است.»

ادامه از صفحه اول

ارز در تنگنای تجارت

کوتاه کردن دوره تخصیص ارز واردات، در صورت وجود امکانـــات ارزی، می‌تواند پیام مثبتی به بازار منتقل کند و از شکل‌گیری تقاضای اضافی در بازار آزاد جلوگیری کند. البته این سیاســـت به معنای تخصیص بدون محدودیت منابع نیست. اگر امکان پاسخگویی به همه نیازها وجود ندارد، بانک مرکزی باید اولویت‌های وارداتی را مشـــخص کند و منابع موجود را متناسب با این اولویت‌ها تخصیص دهد. در نهایت، مدیریت بازار ارز در شـــرایط محدودیت تجاری، بیـــش از آنکه به تکـــرار ابزارهای قدیمی وابسته باشـــد، نیازمند تصمیم‌گیری دقیق درباره نحوه مصرف منابع ارزی است. سیاست موثر آن است که ضمن حفظ ذخایر کشور، امکان تامین ارز برای تجارت و صنعت را فراهم کند و از انتقال فشارهای موجود به بازار آزاد و سطح عمومی قیمت‌ها بکاهد.

اضافه شدن ۵۴ میلیون لیتر به سهم مصرف کارت سوخت شخصی تهران

اجرای آزمایشی طرح شناسه‌دار کردن کارت‌های جایگاه

اجرای آزمایشی طرح شناسه‌دار کردن کارت‌های جایگاه در ۳۲۰ جایگاه تهران، مصرف با کارت شخصی را ۵۴۱ میلیون لیتر افزایش داد. به گزارش تسنیم، با اجرای طرح شناسه‌دار کردن کارت ســـوخت اضطراری جایگاه‌ها، ۳۲۰ جایگاه عرضه سوخت در استان تهران از ابتدای مهر ماه شناسه‌دار شدند. به گفته کرامت‌ویس کرمی، مدیرعامل شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران پیش از اجرای این طرح در نیمه نخست سال، حدود ۴۱ درصد از بنزین مصرفی کشور (معادل روزانه ۵۹ میلیون لیتر) تنها از طریق کارت‌های اضطراری جایگاه‌ها اســـتفاده می‌شد؛ فرآیندی که فاقد داده‌های هویتی، پلاک خودرو و محل دقیق مصرف بود. براساس خروجی شناسه‌دار کردن کارت جایگاه‌ها در این بازه زمانی، فردی ۱۰۵ بار با کارت اضطراری سوخت‌گیری کرده و بیش از ۲ هزار لیتر بنزین دریافت کرده یا فرد دیگری با مراجعه به ۳۸ جایگاه مختلـــف، ۹۸ بار اقدام به دریافت توکن و سوخت‌گیری ۲ هزار و ۳۳۷ لیتر بنزین کرده است. هدف از این طرح، مسدود کردن معابر قاچاق سازمان‌یافته و قطع دست سوداگران سوخت از منابع یارانه‌ای کشور است.

کاهش ۸۶ میلیون لیتری استفاده از کارت سوخت جایگاه

بررسی نتیجه اجرای آزمایشی طرح شناسه‌دار کردن پرداخت کارت ســـوخت اضطراری جایگاه‌های تهران نشان می‌دهد که در دوره مشابه سال گذشته، استفاده از کارت سوخت شخصی به میزان ۵۴ میلیون لیتر افزایش داشـــته است. در عین حال، شـــاهد کاهش استفاده از کارت آزاد جایگاه به میزان ۸۶ میلیون لیتر بوده‌ایم. به این ترتیب می‌توان نتیجه گرفت، به این دلیل که تنها همین دو روش برای دریافت سوخت از جایگاه وجود دارد، احتمـــالا مابه‌التفاوت این دو عدد که ۳۲ میلیون لیتر اســـت، از حجم کل مصرف و هدررفت سوخت در پایتخت کسر شده است؛ رقمی که نشان‌دهنده موفقیت نسبی طرح در اصلاح رفتار مصرفی شهروندان، بدون اعمال تغییر در قیمت حامل‌های انرژی یا حذف کامل کارت‌های اضطراری است. در این طرح، متقاضی فاقد کارت شـــخصی، کارت بانکی خود را در پوز مخصوص می‌کشد. سامانه پس از استعلام برخط و احراز هویت با کد ملی، یک رمز چهاررقمی یک‌بار مصرف (توکن یا شناسه سوخت‌گیری) صادر می‌کند تا نازل فعال شود. اما همین تغییر زیرساختی، فرآیند را از حالت آفلاین و سنتی به فرآیندی برخط تبدیل کرد که نیازمند اتصال همزمان چند سوئیچ است. همین وابستگی به پایداری اینترنت و سرعت سرورها، در برخی روزها با چالش‌هایی مانند کندی پاسخگویی و شکل‌گیری صف‌های انتظار در برخی پمپ‌بنزین‌ها همراه شـــد. بـــروز اختلالات مقطعی در سامانه و کندی صدور توکن، گلایه‌مندی شـــهروندان و واکنش جایگاه‌داران را به همراه داشت. رضانواز، سخنگوی صنف جایگاه‌داران کشور با اشاره به دغدغه‌های کارگران و متصدیان جایگاه‌ها در مواجهه با نارضایتی مردم تصریح کرد: هرگونه تغییر ساختاری در پمپ‌بنزین‌ها بدون زیرســـاخت‌های کاملا پایدار، بار اجرایی و تنش‌های میدانی را به دوش جایگاه‌داران می‌اندازد و صنف همواره خواســـتار رفع نقایص فنی و سرعت‌بخشـــی به فرآیندها بوده است. از سوی دیگر، حجت‌الاسلام نصرالله پژمانفر، رییس کمیسیون اصل نود مجلس شورای اسلامی، با تأکید بر اینکه مجلس روند اجرای قوانین بالادســـتی و شفاف‌سازی زنجیره توزیع سوخت را با جدیت رصد می‌کند، یادآور شد که دستگاه‌های مســـوول موظفند با رفع گره‌های فنی، از بروز نارضایتی عمومی جلوگیری کرده و در عین حال به هیچ‌وجه اجازه ندهند کارت آزاد جایگاه به معبری برای قاچاق مبدل شود. در قبال پاره‌ای از انتقادها و گزارش‌ها پیرامون قطعی‌های مکرر یا ادعای ناکارآمدی سامانه، برخی ارزیابی‌های میدانی شـــرکت پالایش و پخش نشـــان داد که برخی جایگاه‌های ســـوخت به عمد و با هدف کارشکنی در اجرای این طرح که منافع نامشروع حاصل از ســـوخت‌های آزاد و خارج از شبکه آنها را در خطر قـــرار می‌داده، اعلام می‌کردند که ســـامانه قطع است. در نهایت باید گفت که چالش‌ها و ایرادات در هر طرح آزمایشی طبیعی است و باید به‌مرور رفع شود. نتایج اولیه این طرح، با وجود عدم تغییر قیمت بنزین و ابقای دسترسی عمومی به ســـوخت اضطراری، دستاوردی قابل قبول در صیانت از اقتصاد ملی به شمار می‌آید. این دو ویژگی زمانی اهمیت پیدا می‌کند که نارضایتی‌های ناشی از سایر روش‌های اجرا شده در همین بازه زمانی که با اصلاح قیمت یا حذف کارت سوخت جایگاه در ۱۱ استان را شامل می‌شود، مقایسه کنیم.

تهدیدی جدی برای شبکه‌های برق جهان

نتایج پژوهش جدید نشان می‌دهد همزمانی موج‌های گرما و کاهش سرعت وزش باد می‌تواند تا پایان قرن حاضر بین دو تا ۸.۵ برابر بیشتر شود که با کاهش تولید برق نیروگاه‌های بادی و افزایش مصرف برق برای سرمایش، فشار مضاعفی بر شـــبکه‌های انرژی وارد خواهد کـــرد. نتایج تحلیل ۲۷ مدل اقلیمی نشان می‌دهد دوره‌هایی که با گرمای شدید و وزش بادهای ضعیف همراه هستند، در دهه‌های آینده به‌طـــور قابل توجهی افزایش خواهند یافت. این شـــرایط می‌تواند یکی از چالش‌های مهم شـــبکه‌های برق، به‌ویژه در کشورهایی باشد که ســـهم قابل توجهی از انرژی مورد نیاز خود را از نیروگاه‌های بادی تامین می‌کنند. در چنین شـــرایطی، هم‌زمان با افزایش دما و بـــالا رفتن تقاضا برای استفاده از سیستم‌های سرمایشی، سرعت وزش باد کاهش می‌یابد و در نتیجه تولید برق از توربین‌های بادی محدود می‌شود. نتایج پژوهش لو شـــن و همکارانش در دانشگاه پکن نشان می‌دهد که فراوانی این رویدادها تا سال ۲۱۰۰، بر اساس میزان انتشار دی‌اکسید کربن، بین دو تا ۸.۵ برابر افزایش می‌یابد. همچنین، طولانی‌ترین دوره سالانه وقوع این رویدادها ممکن است حدود دو تا چهار برابر طولانی‌تر شود. بر اساس داده‌های هواشناسی ناسا، در برخی مناطق عرض‌های جغرافیایی شمالی، جنوب شرقی آسیا و شمال آفریقا، همزمانی گرمای شدید و کاهش وزش باد ۵ تا ۸ برابر بیشتر از احتمالی است که در صورت مستقل بودن این دو پدیده انتظار می‌رود. پژوهشگران با بررسی شرایط اقلیمی بین سال‌های ۱۹۸۰ تا ۲۰۱۴ دریافتند که به‌طور متوسط در هر منطقه خشکی حدود ۶.۰ روز در سال چنین شرایطی تجربه شده است. این رقم در روسیه، سواحل جنوب شرقی امریکا، چین و برخی مناطق گرمسیری به یک تا سه روز رسیده است. پیش‌بینی مدل‌ها نشان می‌دهد که مناطق گرمسیری بیشترین افزایش فراوانی این پدیده را تجربه خواهند کرد. بر اساس سناریوهای مختلف انتشار گازهای گلخانه‌ای، وقـــوع روزهای گرم و کم‌باد در مناطق بین ۳۰ درجه عرض جنوبی تا ۳۰ درجه عرض شـــمالی، تا پایان قرن بین ۱۸۸ تا ۹۳۴ درصد افزایش می‌یابد. همچنین در عرض‌های جغرافیایی میانی نیمکره شمالی، این افزایش بین ۱۰۶ تا ۶۸۹ درصد برآورد شده است. افزون بر افزایش تعداد ایـــن رویدادها، مدت‌زمان آنها نیز طولانی‌تر خواهد شد به‌طوری که طولانی‌ترین دوره سالانه گرمای شدید و وزش باد ضعیف ممکن است در سطح جهان بین ۸۴ تا ۳۱۵ درصد افزایش یابد. پژوهشگران چهار عامل شامل افزایش میانگین دما، کاهش میانگین سرعت باد، تغییرات شدیدتر دما همچنین سرعت باد و افزایش ارتباط میان گرما و کاهش وزش باد را در تشدید این پدیده بررسی کردند. نتایج نشان داد گرمایش زمین، مهم‌ترین عامل افزایش هم‌زمانی این دو وضعیت است. همچنین در عرض‌های جغرافیایی بین ۳۰ تا ۶۰ درجه شمالی، سرعت متوسط باد ممکن است در هر دهه تا ۰.۰۳ متر بر ثانیه کاهش یابد. دانشمندان هشدار دادند که ساعات پس از غروب آفتاب می‌تواند پرخطرترین زمان برای شـــبکه‌های برق باشـــد زیرا با توقف تولید برق خورشیدی، تقاضای انرژی همچنان بالا می‌ماند و افزایش دمای شبانه نیز این شـــرایط را تشدید می‌کند. بر اساس گزارش وب‌سایت ارث، توسعه سامانه‌های ذخیره‌سازی بلندمدت انرژی برای انتقال برق خورشـــیدی تولید شده در طول روز به ساعات شـــب، تنوع‌بخشی به منابع انرژی تجدیدپذیر و کاهش انتشـــار گازهای گلخانه‌ای از جمله راهکارهای پیشنهادی پژوهشگران است.

مدیریت مصرف گاز راه حفظ گرمای خانه و پایداری تولید

بهسازی ساختمان‌ها در طرح کارور گاز و کاهش هدررفت انرژی در خانه‌ها می‌تواند بدون کاهش آسایش خانوارها، به تأمین گاز صنایع کمک کند. به گزارش مهر، مسعود پزشـــکیان درباره مدیریت ناترازی انرژی گفته اســـت: «هدف این نیســـت که مردم مصـــرف نکنند، بلکه باید انرژی را درست و بهینه مصرف کنیم.» در این رویکرد، هدف جلوگیری از هدررفت انرژی در منازل اســـت، نه اعمال خاموشی یا تحمیل ســـرما به خانواده‌ها. شدت بالای مصرف انرژی به یکی از دغدغه‌های اصلی کشور تبدیل شده است. بررسی‌های تخصصی نشان می‌دهد الگوی مصـــرف انرژی در بخش‌هـــای خانگی و تجاری ایران با استانداردهای مصرف بهینه فاصله زیادی دارد؛ به‌گونه‌ای که ایران از نظر سرانه مصرف انرژی در بخش ساختمان، پس از روسیه، فنلاند، نروژ و امریکا در جایگاه پنجم قرار دارد. بخش ســـاختمان به‌تنهایی حدود ۴۰ درصد از کل انرژی تولیدی کشـــور را مصرف می‌کند و سهم بالایی از مصرف گاز نیز به این بخش اختصاص دارد. در اول آذر ۱۴۰۵، از مجموع ۷۱۳ میلیون مترمکعب گاز تولیدشده، مشترکان خانگی ۴۱۵ میلیون مترمکعب را مصرف کردند. عایق‌بندی نامناســـب، رعایت‌نشدن اســـتانداردهای مهندســـی و اســـتفاده از پنجره‌های غیراســـتاندارد از عوامل اصلی مصرف بـــالای انرژی در ساختمان‌هاست. این عوامل باعث می‌شود بخش زیادی از گرمای تولیدشـــده به بیرون راه پیدا کند؛ اتلافی که جلوگیری از آن می‌تواند به کاهش ناترازی انرژی کمک کند. بر اساس آمار وزارت راه و شهرسازی، ۵۵ درصد از ساختمان‌های موجود کشور استانداردهای مصرف بهینه انرژی مندرج در مبحث ۱۹ مقررات ملی ســـاختمان را رعایت نکرده‌اند. شرکت‌های کارور از سال گذشته و پس از امضای قرارداد میان شـــرکت ملی گاز ایران و بخش خصوصی، وارد صنعت گاز کشور شدند تا ظرفیت‌های صرفه‌جویی را در بخش‌های مختلف شناســـایی کنند و طرح‌های بهینه‌ســـازی مصرف را به اجرا درآورند. در این طرح، شـــرکت‌های بخش خصوصی پس از بررسی وضعیت ساختمان، اقداماتی را برای کاهش اتلاف انرژی انجام می‌دهند که از بهینه‌سازی عملکرد موتورخانه‌ها تا ارتقای تجهیزات گرمایشـــی را در بر می‌گیرد. خانوارها هزینه این اقدامات را نمی‌پردازند و شـــرکت‌های کارور سرمایه خود را از محل صرفه‌جویی حاصل از اجرای طرح بازمی‌گردانند. پس از ارزیابی، میزان گاز صرفه‌جویی‌شده در قالب «گواهـــی صرفه‌جویی» ثبت می‌شـــود و این گواهی‌ها در بـــورس انرژی به صنایـــع متقاضی عرضه می‌شوند. به این ترتیب، طرح کارور می‌تواند هم هزینه بهسازی سیستم‌ها را تأمین کند و هم گازی را که پیش‌تر هدر می‌رفت، در اختیار بخش‌های نیازمند قرار بدهد؛ بی‌آنکه هزینه‌ای به خانوارها تحمیل شود یا از آسایش آنان در خانه کاسته شود. در کنار بهسازی ساختمان‌ها و تجهیزات، رفتارهای روزمره و مســـوولیت‌پذیری هر یک از اعضای خانواده نیز در مدیریت مصرف گاز نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. خانوارها می‌توانند با رعایت چند نکته ســـاده و موثر، بدون لطمه به رفاه عمومی، مصرف گاز را به میزان قابل توجهی کاهش بدهند. تنظیم دقیق و منطقی دمای وسایل گرمایشی، گرم نکردن اتاق‌ها و فضاهای بلااستفاده، بســـتن دریچه‌های کولر در فصل سرما و درزگیری ساده درها و پنجره‌ها از جمله اقداماتی است که جلوی هدررفت گرما را می‌گیرد.

هشدار شرکت گاز درباره احتمال قطع گاز مشترکان پرمصرف

مدیر هماهنگی امور گازرسانی شرکت ملی گاز ایران هشدار داد در صورت رعایت نکردن الگوی مصرف، احتمال قطع گاز مشترکان وجود دارد. به گزارش مهر، هوشنگ صیدانی در برنامه روی خط خبر شبکه خبر، با اشاره به تغییر الگوی مصرف و تعرفه‌های گاز خانگـــی اظهار کرد: الگوی فعلی مصرف گاز در کشور چهار پله دارد و میزان مصرف مجاز هر شهر بر اساس میانگین مصرف پنج سال گذشته و شرایط اقلیمی آن تعیین می‌شود. وی افزود: در گذشته تعرفه‌های گاز خانگی در ۱۲ پله و بر اســـاس پنـــج اقلیم آب‌وهوایی محاسبه می‌شـــد، اما از سال گذشته این نظام تعرفه‌ای به چهار پله تغییر کرده و اکنون برای هر یک از حدود هزار و ۳۰۰ شهر کشور، الگوی مصرف متناسب با شرایط همان شهر در نظر گرفته شده اســـت. صیدانی با بیان اینکه ۵۰ درصد مصرف در پله نخســـت، ۷۵ درصد در پله دوم و ۹۵ درصد در پله سوم قرار می‌گیرد، گفت: مصرف بیشتر از این میزان در پله چهارم محاسبه خواهد شد. همچنین الگوی مصرف هر شهر با توجه به سابقه مصرف در دوره مشابه سال گذشـــته مورد بررســـی قرار می‌گیرد. وی با اشاره به تأثیر مستقیم شـــرایط آب‌وهوایی بر میزان مصرف گاز تصریح کرد: هرچه دمـــای هوا کاهش یابد، مصـــرف گاز افزایش پیدا می‌کند و با گرم‌تر شدن هوا، میزان مصرف نیز کاهش می‌یابد؛ بنابراین با پیش‌بینی ورود موج سرما، مدیریت و بهینه‌سازی مصرف گاز اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. مدیر هماهنگی امور گازرسانی شرکت ملی گاز ایران ادامه داد: هزینه گاز مصرفی در هر یک از چهار پله بر اســـاس تعرفه همان پله محاسبه می‌شود. تعرفه پله‌های اول و دوم پایین‌تر است، اما در پله‌های سوم و چهارم افزایش قابل توجهی دارد؛ از این رو مصرف‌کنندگان با رعایت الگوی مصرف می‌توانند از تحمیل هزینه‌های بیشتر به خانوار خود جلوگیری کنند. صیدانی با اشاره به ناترازی انرژی در کشور اظهار کرد: بخش عمده انرژی کشـــور از طریق گاز تأمین می‌شود و علاوه بر مصارف خانگی، نیروگاه‌ها نیز برای تولید برق به گاز نیاز دارند. از این رو باید میان تأمین گاز بخش خانگی و نیاز نیروگاه‌ها و صنایع تعادل برقرار شود. وی افزود: بازه زمانی ۱۵ آذر تا ۱۵ بهمن، دوره اوج مصرف گاز در کشور است و همکاری مردم در این دو ماه می‌تواند امکان تأمین گاز بیشتر برای نیروگاه‌ها و صنایع، از جمله صنایع فولاد و پتروشـــیمی را فراهم کند. به گفته وی، افزایش مصرف گاز در بخش خانگی، اعمال محدودیت بیشتر در بخش صنعتی را به دنبال دارد؛ موضوعی که می‌تواند به فعالیت اقتصادی کشور آسیب وارد کند. مدیر هماهنگی امور گازرسانی شرکت ملی گاز ایران با اشاره به مصرف حدود ۷۳۷ میلیون مترمکعب گاز در اوج سرمای سال گذشته در بخش خانگی، تجاری و صنایع جزو گفت: میزان تولید گاز امسال نیز تقریبا در همین محدوده است و در صورت تکرار الگوی مصرف سال گذشته، تأمین گاز صنایع با دشواری جدی مواجه خواهد شد. صیدالی، با تأکید بر ضرورت همراهی مردم برای عبور از فصل ســـرد سال اظهار کرد: رعایت الگوی مصرف و همکاری مشترکان می‌تواند به مدیریت شرایط تأمین گاز کمک کند و زمینه عبور از زمستان با شرایط بهتر را فراهم سازد. وی با اشاره به راهکارهای عملی کاهش مصرف گاز گفت: در کشورهای مختلف، دمای رفاه در فصل سرد سال حدود ۱۸ درجه در نظر گرفته می‌شود و در کشور ما نیز این دما بین ۱۸ تا ۲۱ درجه است؛ بنابراین اگر خانوارها بتوانند دمای محیط خانه را به جای ۲۱ درجه روی ۱۹ یا ۲۰ درجه تنظیم کنند، تأثیر قابل توجهی در کاهش مصرف گاز خواهد داشت. صیدالی افزود: عایق‌کاری دیوارها و ســـقف ساختمان، درزگیری پنجره‌ها و درهـــا و جلوگیری از هدررفت انـــرژی از دیگر اقدامات موثر در این زمینه اســـت. به‌ویژه ساختمان‌هایی که از پنجره‌های معمولی استفاده می‌کنند، به دلیل تبادل حرارتی بیشتر، با هدررفت قابل توجه انرژی مواجه هستند. وی استفاده از لباس گرم، پرده‌های ضخیم و بهره‌گیری از انرژی خورشید را نیز از دیگر راهکارهای مدیریت مصرف دانست و تصریح کرد: در روزهای آفتابی بهتر است پرده‌ها کنار زده شـــوند تا گرمای خورشید به گرم‌تر شدن فضای داخلی خانه کمک کند. مدیر هماهنگی امور گازرســـانی شرکت ملی گاز ایران با تأکید بر اهمیت نگهداری تجهیزات گرمایشی گفت: سرویس دوره‌ای بخاری و پکیج اهمیت زیادی در کاهش مصرف دارد. همچنین توصیه می‌شود دمای پکیج‌ها بین ۵۰ تا ۶۰ درجه تنظیم شود و در روزهای گرم‌تر، این دما در صورت امکان کاهش یابد. وی ادامه داد: عایق‌کاری آبگرمکن‌های ایستاده نیز در کاهش مصرف انرژی موثر است و توصیه می‌شود این تجهیزات در فضای آزاد قرار نگیرند؛ چراکه قرار گرفتن آنها در محیط باز موجب افزایش مصرف گاز می‌شـــود. صیدالی درباره برنامه‌های آموزشی و اطلاع‌رسانی شرکت ملی گاز ایران برای ترویج فرهنگ مصرف بهینه اظهار کرد: روابط عمومی شـــرکت ملی گاز ایران برنامه‌های گسترده‌ای را در این زمینه دنبال می‌کند و شـــرکت‌های گاز اســـتانی نیز در هر ۳۱ استان کشور، با هماهنگی روابط عمومی، برنامه‌های ویژه‌ای برای آگاهی‌بخشی به مردم اجرا می‌کنند. وی با اشاره به استفاده از ظرفیت بسیج در برنامه‌های امسال افزود: بهره‌گیری از بیلبوردهای تبلیغاتی، توزیع بروشورهای آموزشی و استفاده از ظرفیت تجمعات مردمی و برنامه‌های میدانی، از جمله اقداماتی است که برای ترویج فرهنگ مصرف بهینه گاز در حال اجراست. مدیر هماهنگی امور گازرسانی شرکت ملی گاز ایران با اشاره به استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در مدیریت مصرف انرژی گفت: یکی از ظرفیت‌های جدیدی که امســـال از سوی شـــرکت ملی گاز ایران به کار گرفته شده، اســـتفاده از کارورهای انرژی است. وی توضیح داد: در این طرح، شـــرکت‌های فعال در حوزه انرژی به عنوان واسطه میان شرکت ملی گاز و مشترکان قرار می‌گیرند. اطلاعـــات مربوط به مصـــرف مشـــترکان در اختیار این شرکت‌ها قرار می‌گیرد و آنها با بازدید از وضعیت ساختمان و شرایط مصرف، راهکارهای لازم را برای کاهش مصرف و صرفه‌جویی انرژی ارائه می‌کنند. صیدالی همچنین از تعریف دو سامانه برای دسترسی بهتر مشترکان به اطلاعات مصرف و خدمات مرتبط با بهینه‌ســـازی انرژی خبر داد و گفت: سامانه my.nigc.ir برای مشترکانی در نظر گرفته شده است که می‌خواهند از سوابق قبوض و روند مصرف گاز خود مطلع شوند. وی افزود: مشترکان با مراجعه به این سامانه می‌توانند وضعیت مصرف و قبوض پیشین خود را مشاهده کنند و برآوردی از میزان گازبه‌ها در صورت ادامه روند فعلی مصرف داشته باشند. به گفته صیدالی، سامانه corvar.nigc.ir نیز در ارتباط با فعالیت شرکت‌های کارور انرژی طراحی شـــده است و شـــرکت‌های فعال در زمینه بهینه‌سازی مصرف، از جمله در حوزه موتورخانه‌ها و سایر اقدامات مرتبط با کاهش مصرف، می‌توانند از طریق این بستر فعالیت کنند. وی ابراز امیدواری کرد توسعه این ظرفیت در سال‌های آینده تأثیر بیشتری در بهینه‌سازی مصرف انرژی و فرهنگسازی در این حوزه داشته باشد. مدیر هماهنگی امور گازرسانی شرکت ملی گاز ایران در ادامه با اشاره به مصارف غیرمتعارف گاز در برخی ویلاها و اماکن تجاری اظهار کرد: از نظر نوع سکونت، برخی مشترکان در محل سکونت خود به‌صورت دائمی حضور دارند، اما گروهی دیگر از واحدهای مســـکونی و ویلاها به‌صورت مقطعی و در روزهای خاص مورد استفاده قرار می‌گیرند. وی افزود: در سال‌های گذشته مواردی مشاهده شده که گاز ویلاها در تمام طول هفته برای گرم نگه داشـــتن فضای داخلی مصرف می‌شـــد تا محیط در روزهای پایانی هفته و زمان حضور مالکان گرم باشد. برخورد با این نوع مصارف از سال گذشته آغاز شده و انشعاب برخی از این واحدها قطع شده است. صیدالی تأکید کرد: این روند امسال نیز ادامه دارد و همکاران شرکت گاز در استان‌های مختلف، موارد مربوط را بررسی و با مصارف غیرمجاز برخورد می‌کنند. وی همچنین درباره استفاده از گرماتاب در فضاهای باز گفت: استفاده از گرماتاب در فضای باز ممنوع است و شرکت ملی گاز ایران در این زمینه مصوبه دارد. در صورت مشاهده چنین مواردی، برخورد جدی انجام خواهد شد. صیدالی در پایان با قدردانی از رسانه‌ها و مردم برای همکاری در مدیریت مصرف انرژی خاطرنشـــان کرد: از مردم عزیز درخواست داریم امسال همکاری بیشتری در زمینه مصرف بهینه گاز داشته باشند؛ چراکه در صورت رعایت نکردن الگوی مصرف، احتمال مواجهه با قطعی گاز وجـــود دارد. وی ابراز امیدواری کرد با درایت و همراهی مردم، زمســـتان امسال بدون بروز مشکل جدی در تأمین گاز پشت سر گذاشته شود.

ادامه از صفحه اول

رابطه بحران گاز با تولید، اشتغال و قیمت‌ها

سرمایه‌گذاری صنعتی معمولا به ارزیابی مجموعه‌ای از متغیرها وابسته است؛ از تقاضا و نرخ ارز گرفته تا هزینه تامین مالی، مقررات و دسترسی به زیرساخت. اگر انرژی نیز به متغیری غیرقابل پیش‌بینی تبدیل شود، ریسک فعالیت اقتصادی افزایش می‌یابد. در چنین شرایطی، حتی اگر یک بنگاه در کوتاه‌مدت از کاهش تولید آسیب ببیند، اثر بلندمدت مساله می‌تواند مهم‌تر باشد، زیرا محدودیت انرژی ممکن است بر انگیزه توسعه و نوسازی صنایع اثر بگذارد. این موضوع برای اقتصادی که به افزایش بهره‌وری، توسعه صادرات غیرنفتی و جذب سرمایه‌گذاری نیاز دارد، اهمیت مضاعف پیدا می‌کند. از سوی دیگر، محدودیت تولید می‌تواند در برخی بازارها به کاهش عرضه و افزایش فشار بر قیمت‌ها منجر شود. البته این رابطه در همه صنایع و شرایط یکسان نیست و به میزان ذخایر، واردات، ساختار بازار و سطح تقاضا بســـتگی دارد؛ اما اگر اختلال تولید با محدودیت واردات یا افزایش هزینه‌های تامین همراه شـــود، احتمال انتقال بخشی از فشار به مصرف‌کننده نهایی افزایش می‌یابد. به همین دلیل، ناترازی انرژی را باید نه فقط از منظر مدیریت شبکه، بلکه از منظر سیاست اقتصادی و کنترل هزینه‌های تولید نیز بررسی کرد.

چرا مدیریت مصرف به تنهایی پاسخگو نیست؟

در مواجهه با ناترازی گاز، مدیریت مصرف یک ضرورت است. اصلاح رفتار مصرفی، کاهش اتلاف انرژی، بهبود عایق‌بندی ساختمان‌ها، استفاده از تجهیزات کارآمد و اصلاح استانداردهای مصرف می‌توانند در کاهش فشار بر شبکه نقش موثری داشته باشند. با این حال، اگر مدیریت مصرف تنها بـــه توصیه‌های عمومی یا محدودیت‌هـــای مقطعی خلاصه شـــود، نمی‌تواند جایگزین اصلاح ســـاختار عرضه و ســـرمایه‌گذاری شود. اقتصاد ایران به مجموعه‌ای از اقدامات همزمان نیاز دارد؛ از توسعه و نگه‌داشت زیرساخت‌های تولید و انتقال گاز گرفته تا ارتقای بهره‌وری، اصلاح تدریجی الگوی مصرف و تنوع‌بخشـــی به منابـــع انرژی. این اقدامات به منابع مالی، فناوری، برنامه‌ریزی بلندمدت و هماهنگی میان بخش‌های مختلف سیاستگذاری نیاز دارند.

همچنین، اصلاح قیمت انرژی بدون توجه به ساختار تولید، توان مالی خانوار و وضعیت بنگاه‌ها می‌تواند پیامدهای ناخواســـته داشته باشد. سیاستگذار باید میان کاهش مصرف ناکارآمـــد، حفظ قدرت خرید خانوار و جلوگیری از آسیب به تولید تعادل برقرار کند. این تعادل، با تصمیم‌های مقطعی و بدون ارزیابی آثار اقتصادی و اجتماعی، به سادگی قابل تحقق نیست.

ناترازی گاز؛ آزمون سیاستگذاری اقتصادی

ناترازی گاز در زمستان، در واقع آزمونی برای توان سیاستگذاری اقتصادی کشور است. مساله صرفا این نیســـت که چگونه می‌توان از یک فصل ســـرد عبور کرد یا مصرف را در روزهای اوج تقاضا کاهش داد، بلکه پرسش اصلی این است که چگونه می‌توان اقتصاد را از وابســـتگی بـــه تصمیم‌های اضطراری و محدودیت‌های تکرارشـــونده خارج کرد. اگر هر ســـال بخش قابل توجهی از برنامه‌ریزی صنایع به پیش‌بینی محدودیت انرژی وابسته باشد، نمی‌توان انتظار داشت سرمایه‌گذاری، بهره‌وری و رشد تولید در شرایطی پایدار توسعه یابند. اقتصاد برای رشد، به زیرساخت قابل اتکا نیاز دارد؛ زیرساختی که نه فقط در روزهای عادی، بلکه در دوره‌های اوج تقاضا نیز امکان فعالیت قابل پیش‌بینـــی را فراهم کند. ناترازی انرژی در ایران، مساله‌ای چندوجهی است کـــه از تولید و مصرف تا ســـرمایه‌گذاری، فناوری، سیاست‌های قیمت‌گذاری و حکمرانی منابع امتداد می‌یابـــد. مواجهه با آن نیز باید از ســـطح مدیریت بحران فصلی فراتر برود و به بخشی از برنامه اصلاح ساختار اقتصادی تبدیل شود.

اقتصادی که هر زمســـتان برای حفظ انرژی تولید خود ناچار به عقب‌نشینی می‌شود، در واقع بخشی از ظرفیت رشد آینده‌اش را نیز در معرض محدودیت قرار داده اســـت. راه عبور از این وضعیت، نه در یک تصمیم منفرد، بلکه در مجموعـــه‌ای از اصلاحات پایدار، ســـرمایه‌گذاری هدفمند و سیاستگذاری هماهنگ نهفته است؛ اصلاحاتی که انرژی را از یک عامل تکرارشونده بحران، به زیرساخت قابل اتکای توسعه اقتصادی تبدیل کنند.

رشد بورس بر مدار تورم

در شرایطی که بخشی از فعالان و کارشناسان بازار ســـرمایه بر لزوم بازنگری در دامنه نوســـان تاکید دارنـــد، افزایش تدریجی دامنـــه می‌تواند به بهبود نقدشـــوندگی، افزایش کارایی معاملات و جذاب‌تر شدن فضای سرمایه‌گذاری کمک کند. تجربه تغییر دامنه نوســـان در برخی ابزارهای بازار نیز نشان داده است که سیاست‌های معاملاتی می‌توانند بر رفتار سرمایه‌گذاران و کیفیت معاملات تاثیرگذار باشند. بنابراین، انتظار می‌رود در صورت فراهم شدن شرایط مناسب، سیاستگذار به سمت اصلاح محدودیت‌های معاملاتی حرکت کنـــد؛ هرچند این تصمیم باید با توجه به شرایط کلی بازار، میزان ریسک و وضعیت نقدشـــوندگی اتخاذ شود. چشـــم‌انداز بازار سرمایه را می‌تـــوان همچنان با غلبه عوامل مثبت بنیادی و تورمی ارزیابی کرد. انتظارات تورمی، عقب‌ماندگی ارزش دلاری بورس نسبت به برخی بازارهای موازی، اصلاح تدریجی سیاست‌های قیمت‌گذاری، بهبود سازوکارهای ارزی و عملکرد نسبتا مناسب شرکت‌ها، مجموعه‌ای از محرک‌هایی هستند که می‌توانند از تداوم روند مثبت بازار حمایت کنند. البته این به معنای حذف نوسانات یا تضمین رشد یکپارچه بازار نیست. بورس همچنان تحت تاثیر ریســـک‌های سیاسی، تحولات اقتصادی، نرخ بهره و تصمیمات سیاستگذار قرار دارد و طبیعی است که در مسیر صعودی خود با دوره‌های اصلاح و نوسان مواجه شود. با این حال، اگر روند تعدیل ریسک‌های سیاسی ادامه پیدا کند، سیاســـت‌های اقتصادی به سمت ثبات و شفافیت بیشتر حرکت کنند و شرایط بنیادی شرکت‌ها تحت تاثیـــر محدودیت‌های جدید قـــرار نگیرد، می‌توان انتظار داشت بازار ســـرمایه در ادامه مسیر، علاوه بر محرک‌های تورمی، از پشـــتوانه بنیادی قوی‌تری نیز برخوردار شود. به نظر می‌رسد بورس در مقطع فعلی بیش از آنکه با کمبود محرک رشد مواجه باشد، به ثبات در سیاستگذاری، کاهش محدودیت‌های معاملاتی و تقویت اعتماد سرمایه‌گذاران نیاز دارد؛ عواملی که می‌توانند زمینه تبدیل ظرفیت‌های بالقوه بازار به رشد پایدارتر را فراهم کنند.